

L a t w e e f c h u A l w i s e s .

Nr. 5. Zettortdeenâ 31. Janwar 1852.

• No Dohbeles.

Ir meh's no sawas draudses gribbam Awischu lassitajeem kahdu sinnu laist, ka pee mums tai isgahjuscha 1851mâ gaddâ irr gahjis.

Dohbeles Latw. draudse.

1) Ir peedsimmusch	537
Starp scheem:	
puifisch	277
meitinas	260
dwihnischu pahri	9
nedsihwi	19
ahrlaulibâ	16
2) Ir pirmekti eefwehtiti	404
Starp scheem:	
puifisch	277
meitas	127
2) Ir swehtu meelastu baudijusch	15924
Starp scheem us slimmibas gultas	10
4) Ir laulati pahri	152
5) Ir mirruschi	492
Starp scheem:	
wihrischi	236
feemischki	256
behrni	299

ja dauds mas teem peederrigeem warr tizzeht, kas mirruschus peeteilusch, tad tahdu kas 90 g. wezzi un pahrak 12 ar ahtru nelaimigu nahwi 1

8 gaddu wezs puifitis, kas dihli noslihjis.

No zitteem notikkumeem itt ihpaschi ar preeku un pateizibu japeeminn, ka wezza gadda gallâ muhsu draudse jauna fohla zelta, prohti no Polkaises zeeniga kunga pascha Polkaises muishâ. Lai tas schelligs debbesu tehws, kam par gohdu ta irr eezelta, to swehti ar baggateem augteem! Gruhtâ gaddâ schi fohla zeh-lusees, tadehl eefahkums arri gan mas, jo pah 10 behrneem pahri gan nefalassifees scho gadd. Kad tiklai pee schi masa pulzina ta labba fehla dihgtu un auglotohs, ir tad jau ar firdspreeku to Kungu gribbam slaweht.

Behrses basnizas-fohla, kas aispehrnajâ gaddâ zaur fohlmeistera aiseefchanu bija apstahjusi, schi isgahjuscha ruddeni atkal no jauna eegrohsita. Labbi mahzihts fohlmeisteris no muhsu paschu draudses tur eezelts. Gan schi fohla wairak to behrninu effam gaidijusch, ne ka deemschehl warrejam lihds schim sagaidiht. Us 40 behrneem ta fohla eetaifita un 21 tik falassijuschees. Woi nu tas gruhtais gads laudis eebaidijis, jeb woi to behrnu fohleschanu par tik wajjadfigu leetu ne turr, to ar laiku gan redsefim. Mums rahdabs, ka gruhtâs gaddâs, kad Deews tas Kungs muhs mahza, zil mas drohschibas tai zerribai us nihzigahm leetahm, laudim wajjadsetu jo flaidri atsiht, ka behrneem irr nesuhdama manta jagahda. Ja buhtu gan papilnam tahdi, kam ir gruhtakâ gaddâ spehta ne truhkst sawus behrnus fohla laist. Wet ta jau eet pasaulk; lihds tiklai sah kleeht, ka gads effohts gruhts, tad arri tahdi atraujabs atpakkat, kas truhkumu wehl naw redsejuschi.

Lai Deews dohd, ka muhsu lautini ir schinni fapraschanâ augtin pee-augtu! Gan pee tahdeem, kas paschi fohleti, to warr atraft, ka tee saweem behrneem labbu fohlu tik lab par wajjadfigu leetu turr, ka pahetifchanu un apgehrbu. Kad nahks tas laiks, kur wissi wezzaki tahdu prahtu turrehs. C. W. B.

• No Sallas muishas.

Pirnu sohli pah jauna gadda fleegsni zeh-lusch ne gribbam kawetees, arri zittahm Latweeschu draudsehm nihlâ Kursemmite dauds labbas deenas suhtiht un tahm paschahm Deewa swehtibu un wissadu labklahchanu atwehleht. Tâ nu ar peenahkamu gohdu to wezzu gaddu ka kahdu firmgalwi, kas sawas deenas nostai-

No Latweeschu wezzeem Kalendereem.

Kad nummuri 49 scho lappinu no pehrna gadda pahr daschadu leetu krahjumu tappe minnehts, ko augsti mahziti kungi Selgawâ Steffenhagen kunga nammâ eeksch dauds leeleem kambareem un istabahn jauki pa kahrtam islikkufchi, kurreus arri mums wehle apluhkoht, kad tur ee-eimam; un to ne warr te ihsumâ ne mas isteikt, kas tur irr redsams, un tu pats tur, mihtais lassitajs, eegahjis kâ apmuldis stahwetu, ja tee zeenijami kungi, kas teri tur eewedd, ne istahstitu par katru tur redsamu leetu no wissadahm surtehm; tad tanni nummeri arri tappe luhgts, lai no wezzeem Kalendereem, ta 1763, 1765, 1766, 1768, 1769, 1770, 1771, 1776, 1777, 1779, 1786, 1796 un 1797 gadda, ja kam tahdas wehl weffelas kur buhtu paslehpufchees, par maksu jeb par luhgschanu nosubta un ar tahm tohs truhkumus ispidla. Tahdai luhgschanai ar preeku paklausidams jaw no teem divi Kalenderus, 1796 un 1797, esmu atraddis un pehz nosubtichanas nolizzis, lihds rikkai kas us Selgawu brauks, tur nodoht, lai gohda-weeta stahw.

Es atminnohs, ka es preeksch wairak kâ 10 gaddeem weenu ittin wezzu Kalenderu redseju, prohteet no ta gadda 1758, kurreu to laiku dsihwodams Kursischu mahzitajs, Krüger wahrda, bija sarakstijis un lizzis drikkcht. Bet tas wehl ne bija tas pirmais Kalenders, jo tanni tappè wehl no pehrna 1757ta gadda minnehts, ka to tee laudis ar patikschanu effoht usnehmuschi. Ittin mohdigs wihrinsh tas bija; stahde ka tas mannim newa rohka, kâ ar tahdu wezzu laiku peeminu muhsu zeenijamu Kursennes Museimu ne warru apdahwinacht. Bet ruhpefchohs wehl, jelle no teem zitteem, kas wehl truhkst, kahdus usmekleht un ar preeku tur nosuhtiht.

Tannis peelikkums to diwu Kalenderu atrohnahs: 1796 gadda: Pamahzichana no neprahtigas ahrstefchanas fargatees. — Zittas labbas mahzibas: 1) Spradschus isdeldeht; 2) maifi smekligu un spehzigu darriht; 3) fa-

smakkufcheem milteem to nelabbu smakku atnemt. Un tad wehl: Latwisku grahamatas, ko par naudu Selgawâ ne-eefeetas warr dabbuht. 1797 gadda: No Pehterburgas pilfata. Paldeems Deewam, kâ Kursenne dsihwojam. Un Latwisku grahamatas, ko par naudu Selgawâ dabbuht warr.

M. B.

• Wezs gohdigs firmgalwis saweem behrneem stahstija ta:

Tanni draudse, kur mans jaw fenn pee Deewa aisgabjis tehws dsihwoja, bij weens semneeks, kas to besdeewigu eeraddumu bij usnehmis, gandrihs pee katras leetas Deewa swehtu wahrdu peeminneht un breefmigi nodeewatees; wisswairak tahdu nolahdeschanas wahrdu dsirdeja no winna muttes: "Pee Deewa, ja tas naw tees, tad lai es traks paleeku!" — Zil mans tehws, kas winnam kaiminsh bij, winnu luhdse un mihligi pamahzija, lai tahdu besdeewigu eeraschu pamett, tatschu ne ko ne paspehje. Winsch palikke tas wezs grehzineeks, kâ bijis. Dasch gads aisgabje tahda buhschanâ, bet Deews winnu wehl zeete sawâ leelâ pazeetiba. Weidscht tomehr winna mehrs pilns bij, Deewa lehnprahtiba un schelastiba bij pagallam; winsch palikke sawâ ne-atgreesta un niknâ prahta, kamehr teescham notikke, ko pats til dauds reis bij fazzijis, — winsch palikke pateesi traks un ar breefmigu nahwi irr beidsees! — Tas notikke ta: Winna pascha kalle no trakka funna bij kohsta, bes ka to kas sinoja; kalle palikke trakka, un kad tas semneeks ar sawu meitu winnai garram gahje, kalle pehz tahs meitas fitte, un arri bischle eepleshe to tehwu. Pee tahs meitas ta wahts leela bij, un tapehz to isgreese, un ta meita bij glahbta. Bet tehwa maina tahda masa likkaks, ka neweens to wairs wehrâ ne nehme — tomehr arri pee winna pehz ne zil deenahm trakums zehlahs, un winsch breefmigas fahpes zeete. Mans tehws nu winnu ik deenas apmekleja un ar winnu Deewu luhdse. Pee

leelas gultas ar lehdi bij peeslehgtis, ko winsch gribbeja faraut, kad trakkums nahze. Kad jaw to stundu mannija, katru luhdse, lai fargahs, ka to ne eekohdoh. Wehl puifis buhdams scho breefmigu notikkumu pats esmu redsejis. Breefmigas bij winna mohlas, breefmigi eeraudsiht katram; pehz trim woi tschetratum mohlu-deenahm winsch fawu nabbagu dsihwibu pabeidse!

„Tahdu paschu behdu notikkumu,“ stahstija, tas pats firmgalwis faweem behrneem, „es tapat esmu peedsihwojis pee zitta kahda semneeka muhsu pagasta, kas pee fawas laukukohpschanas arri pahrlaeku us sirgu-andelefchanu dewahs, un zaur to ismahzijahs neganti lahdeht. Winna wahrds allasch bij: „ja tas naw teefs, tad lai es akls paleeku!“ — Pee winna tilpat wiffas pamahzifchanas bij wehja. Bet kas notikke? Kad ta bes atgreeschanas daschu gaddu bij nodsihwojis, tad pateesi palikke akls, un melleja, kas winnu pee rohlas waddija. Tahdas behdas winnu daschu brihd esmu apmellejis. Winsch palikke akls lihds nahwes-deenas.“

„Tanni garrâ muhschâ, ko Deews man peeschlihris,“ tas wezzais faweem behrneem stahstija, „man arri tillahs, kahdus gaddus fadsihwoht ar kahdu ammatneeku eefsch selta un sudraba leetahm, kas fawâ darbâ gan labbi bij ismahzijeess, bet — ar to jaw bij ar meeru! Lepns un uspuhsts fawâ prahâ, un pats preefsch Deewa taisnodamees it lâ tas wari-seeris Ewangeliumâ, dohmaja, ka winnam Pestitaja ne mas ne waijagoht, un allasch negohdigas un besdeewigas runnas par fwehtahm leetahm muttê turreja, wiswairak par Jesu. Winsch jo deenas jo wairak tahdâ grehzigâ buhschanâ eestiprinajahs, ka daschi no winna wezzeem beedreem winnu atstahje, tapehz, ka tahdu besdeewibu wairak ne gribbeja dsirdeht. Winsch bij prezzehts, bet dasch gads aisgahje, un winnam ne bij nekahda behrna.

Tad nu winnam gan beidsiht behrns peedsimme, bet deemschehl, tehwa preeks bij behdu preeks, tas dehls bij — ne prahs. — Ta bij Deewa pahrmahzifchana, bet paschu scho pahrmahzifchanu winsch ne ko ne behdaja un palikke pee fawahm besdeewigahm runnahm. Tad Deews winnu wehl gruhtaki peemelleja. Prohti pee mehles — pee ta pascha lohzehta, ar ko winsch til tohti bij grehkojis — winnam ehdajs peesittahs, un ilgi un gruhti bij jazeefsch, lamehr nomitris ar leelahm mohlahm. Woi tahdas behdas mahzijeess Deewu melleht, man sinna naw nahluse.“

„Mannâ turwumâ fainneeks dsihwoja,“ atkal zittu reis firmgalwis stahstija, „kas ne muhscham ne bij ar meeru ar to, ko Deews winnam peeschlihre. Kahdâ deenâ winsch patlabban fawu seenu gribbeja eewest, kad pehrkons usnahze ar breefmigu leetu. Seens zaur zaurim tappe flapsch un palikke laukâ. Zits gan buhtu runnais ar Tjabu: „Tas Kungs irr dewis, tas Kungs irr nehmis, ta Kunga wahrds lai irr flawehts.“ — Bet schis lammoja, lahdeja un pazehle fawu dakschu prett debbesim, tâ ka gribbobt Deewam draudeht. Til ko winsch to bij darrijis, padebbeschi schlihras, weens sibbins wiffu apgaismoja, un kad tas fainneeks uskattijahs, winna mahjas stahweja gaischâs leefmâs. Welti to ugguni gribbeja dsiffinaht, mahjas nodegge lihds paschu semmi, bet wiffas zittas ehlas palikke dsihwas!“ —s.

Sinna par jaunu gramatu.

Pee J. B. Steffenhagen un dehla Telgamâ wart dabbuht:

Dee trihs pehdigi spreddiki, ko no fawas mihlas tehwu draudses Kursemme schkirdamees winnas basnizâs fazzija W. Hillner, taggad wezzakajs mahzitajs pee Rihgas Tahnâ basnizâs. Maksa 10 Kop. f.